

Säkerhetsföretagen

Ett förbund inom **TRANSPORTFÖRETAGEN**

Kraftig ökning av ordningsvakter och väktares åtgärder och ingripanden

Säkerhetsföretagens händelserapportering

2017 – 2019

Inledning/sammanfattning

Ordningsvakters och väktares roll i det trygghetsskapande arbetet uppmärksammas allt mer. Ett exempel är att regeringen tillsatt en utredning om hur ordningsvakter kan avlasta poliser i framtiden, som en del av regeringens 34-punktsprogram mot gängkriminalitet.

För att utforma framtida arbetsuppgifter för branschen är det viktigt att redan idag öka kunskapen om väktare och ordningsvakter. Därför publicerar Säkerhetsföretagen årligen den samlade händelserapporteringen i branschen.

Genom att Sveriges 18 000 väktare och ordningsvakter rapporterar in sina insatser digitalt kan vi följa branschens utveckling. Några trender sticker ut i årets rapport:

- Totalt utförde väktare och ordningsvakter 2,9 miljoner insatser under 2019, en ökning med 14 procent jämfört med föregående år. Ökningarna sker inom trygghetsskapande åtgärder, åtgärder vid brott och ordningsstörningar samt åtgärder vid larm och rond.
- Väktarnas och ordningsvakternas åtgärder vid brott och ordningsstörningar ökade med 76 procent till totalt 303 305 ingripanden under 2019. Bakom ökningen står en ökning av tillrättavisningar, som dels beror på fler uppdrag på allmänna platser och dels beror på utvecklade rapporteringsrutiner. Av brott och ordningsstörningar hanterades 88 procent med en avvisning eller tillrättavisning. Samtidigt minskade antalet gripna och omhändertagna något från föregående år och uppgick totalt till ca 14 500 tillfällen.
- Antalet insatser vid första hjälpen och brand ökade med 7 procent till 112 000 händelser. Branschen gjorde första hjälpen och livsuppehållande insatser vid över 860 tillfällen och släckte nästan 660 bränder.
- Service till allmänheten ökade kraftigt och uppgår till 430 000 händelse under 2019.
- Kategorin ”övriga åtgärder vid larm och rond” utgör flest antal händelser – ca 1,9 miljoner.

Statistiken bekräftar den förändring i vardagen som såväl företag som medarbetare vittnar om. Väktare och ordningsvakter får allt mer sociala uppdrag i takt med att efterfrågan på säkerhet ökar inom handel, kollektivtrafiken, välfärden och för kommuner. Många ordningsvakter och väktare vittnar också om ett ökat behov att ingripa mot såväl ordningsstörande ungdomar, narkotikahandel och systematiska butiksstölder. Samtidigt utgör en viktig kärna i uppdraget den service som medarbetarna tillhandahåller till allmänheten.

Statistiken över väktare och ordningsvakternas vardag är framtagen av branschen på egen hand. Vår förhoppning är att statistiken ska komplettera den bild som polisens och Brottsförebyggande rådets (BRÅ) statistik ger och bidra till en ökad kunskap. Dessutom ser vi framför oss att statistiken kan användas i ökad grad av forskare, såväl inom kriminologi som juridik och ekonomi.

Li Jansson, branschchef och vice vd, Säkerhetsföretagen

Händelserapporteringen – hantering av fler brott och ordningsstörningar

Säkerhetsföretagen har sedan 2017 samlat den totala händelserapporteringen i branschen. Statistiken baseras på den totala summan händelser som väktare och ordningsvakter rapporterar in genom sina digitala rapporteringssystem. Statistiken samlas in av Prognoscentret, som också genomför en uppräkningsstudie för att säkra statistikens representativitet för branschen som helhet.

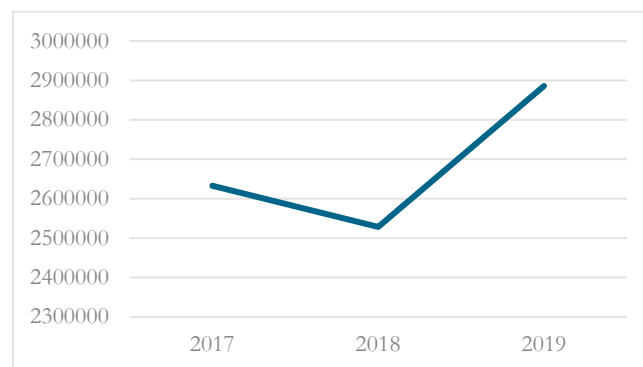
Som tabell 1 visar genomförde väktare och ordningsvakter nästan 2,9 miljoner händelser under 2019. Eftersom den totala datainsamlingen bara har genomförts vid tre helårstillfällen är det vanskligt att dra allt för långtgående slutsatser om variationen mellan de tre åren. Det finns en viss variation mellan åren, som både kan bero på en naturlig slumpmässig variation mellan olika år eller orsakat av fel i inrapporteringen av data.

Samtidigt visar tabell 1 tydligt att inrapporterade händelser ökar. Endast åtgärder vid larm och rond minskar, vilket kan återspegla att branschen skiftar karaktär. Vissa platser och fastigheter bevakas enklare med smartare teknik och personresurserna prioriteras till uppdrag, exempelvis ordningshållning på allmänna platser, där den mänskliga kontakten är avgörande för framgång.

Tabell 1 - Väktare och ordningsvaktens händelserapportering

	Antal			Andel av totala händelser		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Totalt	2 633 000	2 528 000	2 886 000			
Första hjälpen och brand	89 000	105 000	112 000	3,4	4,1	3,9
Åtgärder vid brott/ordningsstörande	159 000	172 000	303 000	6,0	6,8	10,5
Trygghetskapande åtgärder	303 000	317 000	487 000	11,5	12,5	16,9
Åtgärder vid larm/rond	2 082 000	1 935 000	1 984 000	79,0	76,5	68,7

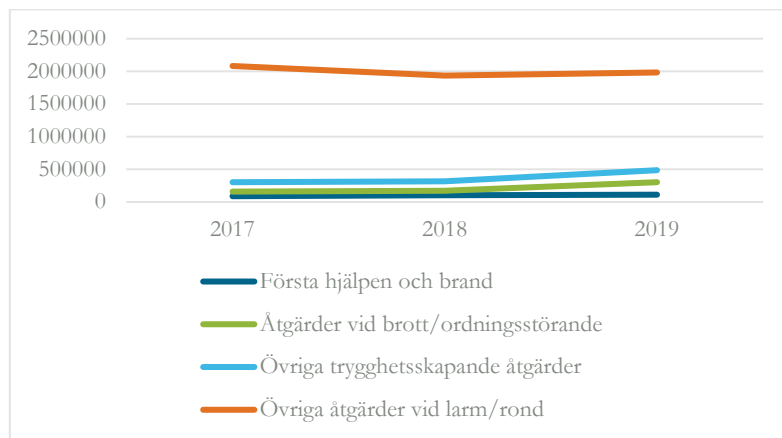
Figur 1 – Totalt antal inrapporterade händelser

Som figur 2 visar består branschens händelser till huvuddelen av åtgärder vid larm och rond. Samtidigt växer åtgärderna vid brott och ordningsstörande mest.

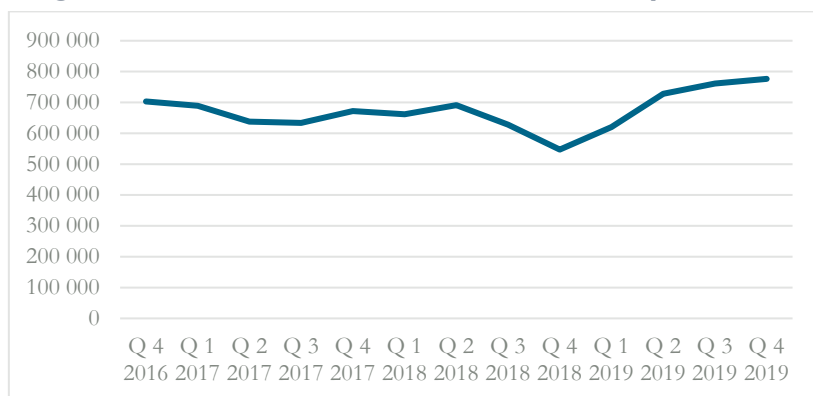

Figur 2 – Totalt antal händelser per kategori

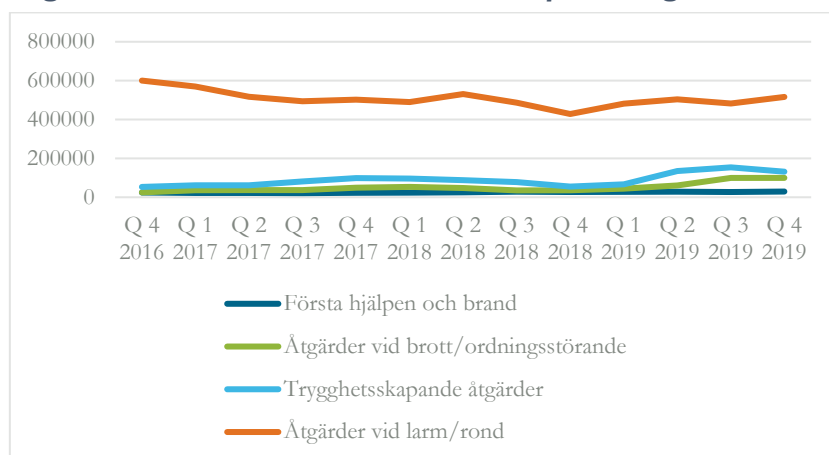
För första gången publiceras också händelserapporteringen i kvartalsdata. Även här gäller det att tolka data med försiktighet eftersom statistikinsamlingen pågått så kort tid. Trenden är dock att antalet händelser ökar över tid.

Figur 3 – Totalt antal händelser i branschen per kvartal

Säsongsvariationen är störst inom kategorin åtgärder vid larm och rond, figur 4. Åtgärder vid brott och ordningsstörningar samt trygghetsskapande uppvisar ingen säsongsvariation utan speglar snarare en ökning till följd av fler sociala uppdrag på allmänna platser.

Figur 4 – Antal händelser i branschen per kategori, kvartal

Första hjälpen och brand

Totalt ökade antalet insatser vid första hjälpen och brand med 7 procent från 105 000 till 112 000 händelser. Branschen gjorde första hjälpen och livsuppehållande insatser vid 862 tillfällen och släckte 656 bränder. Vaktare och ordningsvakter tillkallar också ambulans och räddningstjänst samt assisterar blåljusmyndighet.

Tabell 2 – Händelserapportering första hjälpen och brand			
	2017	2018	2019
Första hjälpen och brand	88 644	104 589	112 013
• Första hjälpen och livsuppehållande insatser	534	881	862
• Övriga sjukvårdsinsatser	258	288	752
• Tillkalla ambulans	715	831	560
• Kontrollera utrustning första hjälpen/brand	79 852	97 411	104 169
• Assistera blåljusmyndighet	4 447	4 053	4801
• Släcka brand	701	878	657
• Tillkalla räddningstjänst	109	244	212

Åtgärder vid brott och ordningsstörning

Vaktare och ordningsvakter får allt mer sociala uppdrag inom handel, kollektivtrafik och för kommuner. Många medarbetare vittnar om ökade behov att ingripa mot ordningsstörande ungdomar, narkotikahandel och omfattande butiksstölder. Tabell 3 visar att vaktare och ordningsvakternas åtgärder vid brott och ordningsstörningar ökade med 76 procent mellan 2018 och 2019. Totalt ingrep bevakningspersonalen vid över 300 000 tillfällen under 2019, vilket framför allt består av tillrättavisningar. Ökningen beror i sin tur på att uppdraget i kollektivtrafiken byggts ut men också att inrapporteringsrutinerna har förbättrats.

Avvisningarna är ungefär lika många under samtliga studerade år. 89 procent av alla åtgärder vid brott och ordningsstörningar utgörs av avvisning eller tillrättavisning. Antalet gripanden var 7 500 under 2019 och polis tillkallades vid 7 700 händelser. Under 2019 ökade antalet omhändertaganden kraftigt från 4 700 år 2018 till 7 000 under 2019. Totalt utförde ordningsvakterna 14 500 gripanden och omhändertaganden under 2019, en svag minskning från året innan. Andelen gripanden och omhändertaganden uppgick till 4,8 procent under 2019. Andelen avvisningar och tillrättavisningar av de totala åtgärderna vid brott och ordningsstörande uppgick till 89 procent under 2019.

Tabell 3 – Händelserapportering - åtgärder vid brott och ordningsstörning						
	Antal			Andel i procent		
	2017	2018	2019	2017	2018	2019
Åtgärder vid brott/ordningsstörande	159 039	171 711	303 305			
• Avvisning	66 397	69 091	64 418			
• Tillrättavisning	67 417	65 431	205 195			
• Tillkalla/kontakta polis	4 890	11 084	7 778			
• Gripande	4 985	10 760	7 458			
• Avvärijande av brott	7 146	8 000	8 224			
• Omhändertagande	4 511	4 726	7 006			
Andel gripanden och omhändertaganden				5,9	8,8	4,8
Andel avvisningar och tillrättavisningar				84	83,3	89

Övriga trygghetsskapande åtgärder

I kategorin ”övriga trygghetsskapande åtgärder” ryms mycket av den service som väktare och ordningsvakter tillhandahåller i sin vardag. Störst kategori är service till allmänheten, som ökat med 40 procent till 487 000 händelser. Kategorierna uppsökande samtal har femdubblats, vilket kan återspegla den ökade sociala rollen som ordningsvakterna numer har.

Även antalet uppmaningar om aktsamhet ökar något. Däremot är antalet fall där man assisterat vid borttappade personer något färre under 2019, men kategorin är så liten att det är svårt att dra långtgående slutsatser om förändringen.

Tabell 4 – Händelserapportering övriga trygghetsskapande åtgärder			
	2017	2018	2019
Övriga trygghetsskapande åtgärder	303 067	316 834	487 008
• Assistera allmänhet / Service	278 405	304 936	429 173
• Uppsökande samtal	15 454	10 186	55 899
• Uppmaning om aktsamhet	2 216	1 628	1 904
• Assistera vid borttappade personer	221	84	32

Övriga åtgärder vid larm och rond

I den kvarvarande kategorin ”övriga åtgärder vid larm och rond” återfinns det största antalet händelser i branschen, hela 1,9 miljoner åtgärder. Här finns åtgärder av brister i skalskyddet och energibesparande åtgärder, vilket bland annat kan vara något så enkelt som att stänga fönster. I kategorin återfinns också behörighetskontroller, kontakter med kund och tillkallande av entreprenörer.

Tabell 5 – Händelserapportering övriga åtgärder vid larm/rond			
	2017	2018	2019
Övriga åtgärder vid larm/rond	2 082 426	1 935 227	1 983 778
• Åtgärda brister skalskydd	927 869	943 592	998 643
• Energibesparande åtgärd	637 230	530 624	513 312
• Behörighetskontroll	409 760	414 809	414 382
• Kontakta kund	51 117	34 477	39 265
• Tillkalla entreprenör	10 636	11 721	18 176

Foto framsida: Eddie Granlund